

233. САСТАНАК СЕКЦИЈЕ ЗА ИСТОРИЈУ МЕДИЦИНЕ СЛД САЖЕТАК ПРЕДАВАЊА

НАЈСТАРИЈИ САЧУВАНИ ДЕЛОВОДНИК ДРЖАВНЕ ХЕМИЈСКЕ ЛАБОРАТОРИЈЕ

Проф. др Слободан Николић

Расформисањем Државне хемијске лабораторије после Другог светског рата, један њен део, Токсиколошки одсек, постао је, уредбом, интегрални део Судскомедицинског завода, касније Института за судску Медицинског факултета Универзитета у Београду, а запослени у њој, постали су, као сарадници, чланови Катедре за судску медицину. Преласком у нову зграду 1980. године, у Делиградској улици 31а, Институт за судску медицину и њен Токсиколошки одсек и физички су се нашли под истим кровом. Том приликом су на Институт пренети и архива, односно документа и деловодни протоколи лабораторије, као и неке књиге из библиотеке лабораторије и неки њени експонати из историјске збирке. На овај начин, данас се у архиви Института за судску медицину налазе врло интересантна документа Државне хемијске лабораторије, понекад и врло драгоцене, која бацају и ново светло на неке већ познате историјске чињенице. У Државну хемијску лабораторију примљен је као други државни хемичар 1884. године Марко Леко (1853-1932). Он је био управник Државне хемијске лабораторије у два маха: од 1893-1899, и од 1907-1920. године. У првом управничком мандату, током 1894. године, Леко је два одељења Лабораторије спојио у функционалну целину и тада је донет и *Правилник о подели рада и администрацији у Државној хемијској лабораторији*. Од дела архиве Државне хемијске лабораторије који се чува данас на Институту за судску медицину Медицинског факултета у Београду, најстарији документ јесте *Књига прегледа*, односно деловодник лабораторије, који је лично водио Марко Леко од 18. јула 1897. до 4. јула 1899 године. Овај деловодник даје одличан увид у рад лабораторије, врсту анализа које су рађене, за кога су рађене и који су резултати.

РАДОВИ МИЛОВАНА МИЛОВАНОВИЋА О ТРОВАЊИМА КАУСТИЧНИМ СРЕДСТВИМА

Асис. др Алекса Лековић

Професор Милован Миловановић је о овим тровањима писао у својој монографији *Самоубиство* (1929), као и у првом делу уџбеника *Судска медицина* (1926. и 1933). Такође, овом је проблему посветио и два своја рада: *Тровање натриумовим хидратом*, објављеном у Српском архиву за целокупно лекарство (1923) и у раду *Natriumhydroxid-Vergiftungen, tödliche, in Belgrad* [Смртна тровања натријум-хидроксидом у Београду], објављеном у немачком часопису *Sammlung von Vergiftungsfällen* (1932). Он издваја тровања каменом содом као *несразмерно учестала*, како у односу на коришћење овог отрова у другим европским земљама, тако и у односу на друга тровања на територији Београда. Наводи да је обдукциони налаз специфичан, а хемијско-токсиколошка анализа *доста неизвесна или чак немогућа* (данас знамо и непотребна). Разматра зашто су тровања каменом содом, било самоубилачка, било задесна, честа и специфична за Београд, и наводи да би разлог за могла бити широка употреба овог средства у домаћинствима (за прање рубља, патоса и др.) и занатству (за прављење сапуна, бељење, бојење и др.), као и то да је камена сода доступна и јефтина. Као посебну специфичност издваја и високу учесталост жена у овим случајевима. Истиче и два случаја чедоморства каменом содом, као и могућност разликовања задеса од самоубиства или убиства овом базом током обдукције: код задеса су повреде мање екстензивне, јер жртва попије само гутљај отрова. Миловановић наводи и у другом издању своје прве књиге *Судска медицина: Према томе је тровање натриумхидроксидом за сада и код нас месно и временски у моди*.